

“КАЛЯРОВЫЯ” ФРАЗЕАЛАГІЗМЫ Ў РОЗНЫХ МОВАХ СВЕТУ

Н. В. Ушакова¹⁾, Я. Я. Кузьміч²⁾

*Белорусский государственный университет,
Минск, Беларусь, ¹⁾ushakovan76@mail.ru, ²⁾ykuzmichsh@gmail.com*

У дадзенай працы аўтары спрабуюць выявіць колеры, якія найбольш часта выкарыстоўваюцца ў «каляровых» фразеалагізмах у англійскай, рускай і беларускай мовах, а таксама параўнаць адрозненні і залежнасць фразеалагічных абаротаў ад культуры краіны.

Ключавыя словы: замежная мова; фразеалагізм; культура краіны; эквівалент.

COLOUR IDIOMS IN DIFFERENT LANGUAGES

N. V. Ushakova¹⁾, Y. Kuzmich²⁾

*Belarusian State University,
Minsk, Belarus, ¹⁾ushakovan76@mail.ru, ²⁾ykuzmichsh@gmail.com*

In this work the authors try to identify the most commonly used colours in idioms in the English, Russian and Belarusian languages, as well as to compare the differences and dependence of phraseological units on the culture of the country.

Keywords: foreign language; phraseological unit; country culture; equivalent.

Пры вывучэнні замежнай мовы важлівым кампанентам з’яўляецца авалоданне самымі распаўсюджанымі фразеалагізмамі мовы. Аднак фразеалагізмы, у адрозненні ад шмат іншых кампанентаў мовы, не паддаюцца прамому перакладу. Менавіта таму пры вывучэнні фразеалагічнага слоўніка адным з найэфектыўнейшых метадаў будзе завучванне ўстойлівых выразаў.

У англійскай мове распаўсюджанымі з’яўляюцца так званыя “каляровыя” фразеалагізмы: устойлівыя выразы, у якіх прысутнічаюць назвы розных колераў і адценняў.

Ніжэй (табл.1) прыведзеныя прыклады ўжытых у нашым даследаванні “каляровых” фразеалагізмаў, а таксама іх эквіваленты (ці значэнне, калі няма прамога эквіваленту) у беларускай і рускай мовах.

З прыведзеных прыкладаў бачна, што асноўнымі колерамі, якія ўжываюцца ў фразеалагізмах, з’яўляюцца белы, чорны, сіні(блакітны) і зялёны. Гэта можа быць звязана з грамадскім меркаваннем аб колерах (белы – добра, чорны – дрэнна, зялёны – правільна), а таксама з тым, што некаторыя з колераў сустракаюцца ў прыродзе і паўсядзённым жыццём часцей за іншыя і менавіта таму з імі лягчэй пабудаваць параўнальны рад (блакітнае неба, зялёная трава, светафор).

**Прыклады “каляровых” фразеалагізмаў англійскай мовы і іх беларуска-
/рускамоўныя адпаведнікі**

Фразеалагізмы англійскай мовы	Беларускамоўныя адпаведнікі	Рускамоўныя адпаведнікі
white coffee/tea	кава/чай з мала- ком/вяршкамі	кофе/чай с молоком/слив- ками
a white lie	хлусня на карысць, нявінная хлусня	ложь во благо, “святая” ложь
to show the white feather	спужацца, спалохацца	устрашиться, испугаться
to be born in purple	быць блакітнай крыві	быть “голубых” кровей
black look	пагрозны погляд, “чо- рны” погляд	угрожающий взгляд
black sheep	паршывая авечка, дзіўны	белая ворона, странный
feel blue, look blue	сумаваць, журыцца, звесіць нос	грустить, повесить нос
out of the blue	ні з таго ні з гэтага, неспадзявана, нечакана, ніадкуль	ни с того ни с сего, вне- запно, из ниоткуда
grey area	шэрая зона, незразуме- лая зона	что-то, с чем сложно иметь дело, непонятно
to see red	раззлавацца	рассердиться
the green eyed monster	Рэўнасць	ревность
to be green about the gills	быць ванітным; выгля- даць хваравіта	быть тошнотворным; быть болезненно белым
to have green fingers	быць вопытным садо- дам, агароднікам	быть хорошим садоводом, садовником
green as grass	“зялёны” = нявопытны	“зелёный” = неопытный
have got the green light	атрымаць “зялёнае святло”, ухвалу	получить “зелёный свет”, одобрение

Беларускамоўныя і рускамоўныя адпаведнікі не так часта змяшчаюць у сабе назвы колераў, а нават калі змяшчаюць, то часцей за ўсё ўжытыя колеры супадаць з колерамі з англійскіх фразеалагізмаў. Адсюль можна зрабіць вынік, што ў розных культурах прысутнічаюць падабенствы ў ацэнке і наданні сэнса колерам і адценням, так як колеры, у адрозненні ад іншых прадметаў і з’яў паўсядзённага жыцця, з’яўляюцца для ўсіх адзінымі і не так моцна падпарадкаваныя асаблівасцям культур. Трэба дадаць, што менавіта колеры вывучаюцца на самым пачатковым узроўні новай мовы, а таксама выбудоўваюць пэўныя асацыяцыі ў мозге чалавека з самага дзяцінства.

Таксама стоіць адзначыць, што ў прыведзеных прыкладах беларуска-і рускамоўныя адпаведнікі часта супадаюць: фразеалагізмы, якія не маюць

фразеалагічнага адпаведніка ў адной з моў, часцей за ўсё не маюць яго і ў іншай. Гэта можна звязаць з тым, што беларуская і руская мовы маюць падобнае паходжанне, культурныя перадумовы і адносяцца да адной славянскай групы моў.

Такім чынам, мы разабралі самыя часта ўжывальныя “каляровыя” фразеалагізмы англійскай мовы, а таксама знайшлі іх адпаведнікі ў беларускай і рускай мовах і зрабілі вынік, што такія тыпы фразеалагізмаў з’яўляюцца шырока распаўсюджанымі ў абраных намі мовах, што звязана з элементарнымі асацыяцыямі, якія ўзнікаюць у галаве чалавека, які бачыць той ці іншы колер.

Библиографические ссылки

1. Слоўнікі і энцыклапедыі [Electronic resource] // slounik.org. URL: <https://slounik.org/> (дата доступа: 18.02.2024).